

Fólkatingssetanin október 1998

Fyrri partur

Ríkisfelagsskapurin og framtíðarskipanin

Jóannes Eidesgaard, fólkatingsmaður, hevur sent okkum setanarrøðu sína í Fólkatinginum. Vit prenta part av henni í dag. Seinni prenta vit restina av røðuni, eins og svarið frá Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharra

Stáende uden for sidelinjen til største delen af den redegørelse, som statsministeren gav i tirsdags, vil jeg dog tillade mig at sige, at jeg synes, at den er målrettet og i flere tilfælde meget kontant og præcis. En redegørelse, som burde give anledning til en konstruktiv debat på mange spændende områder.

Den del jeg vil koncentrere mig om, fylder ikke så meget og har overskriften "Rigsfællesskabet". Den er til at overskue, men det er ikke noget nyt budskab i forhold til det, som statsministeren allerede sagde under sit besøg på Færøerne i sidste måned både til landsstyret, Lagtinget, på vores partikongres og til den færøske presse.

Dog var der en ting, som statsministeren ikke havde med i sin redegørelse, men

som var med i de politiske udmeldinger under besøget på Færøerne. Det var, at statsministeren opfordrede til et bredt politisk flertal og en brød folkelig opbakning bag de ændringer, der nu skal ske i forholdet mellem Færøerne og Danmark.

Men denne udelukkelse kan jo skyldes, at statsministeren har taget Lagtingets beslutning i fredags til efterretning. Da besluttede Lagtinget jo med 18 stemmer for og 12 stemmer imod at gå i gang med forberedelserne til, at Færøerne får status som suveræn stat. Det færøske Socialdemokrati stemte imod landsstyrets beslutningsforslag, og viste i stedet for til partiets forslag om nedsættelse af en forfatningskommission, således at det nødvendige udrædningarbejde foreligger, før der i Lagtinget træffes

en endelig afgørelse af selvstændighedskonceptet.

Det er en historisk begivenhed, at samtlige partier i Lagtinget ønsker ændringer af relationerne til Danmark, selv om der er gradsforskelle mellem, hvor radikale ændringer, de forskellige partier ønsker. Men landsstyrets kurs er suverænitet.

Om det på et senere tidspunkt vil vise sig muligt at få en bredere politisk tilslutning til landsstyrets selvstændighedspolitik, kan kun tiden vise, men det kommer så i hvert fald til at kræve, at der sker væsentlige modifikationer af det vedtagne beslutningsforslag. Men den kristalklare forudsætning for et bredt politisk forlig er til stede, da samtlige partier ønsker ændringer. Men på nuværende tidspunkt har vi så

ikke bevist vores kunnen, når det drejer sig om politikens fornemme kunst at opnå brede forlig.

Det færøske Socialdemokrati siger, at det er nødvendigt, at hjemmestyreordningen bliver afløst af en ny lov - en selvstyrelse, som fastsætter:

— at rigsfællesskabet bygger på en aftale mellem to jævnbyrdige nationer
— at samtlige sagsområder kan komme under færøsk administration og ansvar, når dette sker med en færøsk lovgivning, d.v.s. at samtlige anliggender principielt skal være særansvarende, der kan overtages
— at aftalen kan opsiges, og hvordan vi skal forholde os, dersom ønsket om fuldt selvstyre er til stede.

Jeg har noteret mig stats-

Jóannes Eidesgaard í Fólkatinginum

ministerens udtalelse om de økonomiske relationer. Såvel under statsministerens besøg på Færøerne som i redegørelsen er udmeldingen kontant. Jo, mere selvstændighed, man fra færøsk side ønsker, jo mindre bliver den økonomiske støtte fra Danmark. Der kan ikke herske tvivl om statsministerens budskab. Og det er så en politisk og økonomisk realitet, som vi på Færøerne må og bør forholde os til.

Hele denne proces har selvfølgelig en tidshorisont, men jeg fornemmer dog, at

man fra landsstyrets side agter at handle relativt hurtigt. Man vil smede, mens jernet endnu er varmt.

Men verden står ikke stille imens, og som medlem af dette høje ting, finder jeg det naturligt at tage frem nogle problemstillinger, som jeg rent faktisk mener, at landsstyret og regeringen burde finde løsninger på hurtigere, end det kommer til at gå med selvstyreforberedelser. Sagsområder, som hurtigst muligt burde overdrages til Færøerne.

Útlendingapolitikkurin

Før sommerferien var der en stor debat her i Folkeetinget om udlændingepolitikken. Dette sagsområde ligger for Færøernes vedkommende hos de danske myndigheder.

Når der er tale om arbejdstilladelser, skal politimesteren indhente en udtalelse fra landsstyret, som han har tradition for at følge. Men når det drejer sig om opholdstilladelser, så

sker det uden at færøske myndigheder har udtalelsesret eller udtalelsespligt.

Dette har gennem tiden skabt nogle problemer, da man fra udlændingestyrelsen ikke tager de lokale hensyn. Dette skaber nogle alvorlige forståelsesproblemer, da vi gerne taler om mennesker, der er medborgere i meget små fællesskaber. Man bliver meget hurtigt intergreret i et lille bygde-

samfund, hvad man ikke gør i en storby. Vi taler her om samfund, hvor alle kender alle. Det kan selvfølgelig både have sine fordele og sine ulemper.

Derfor ville jeg mene, at man fra færøsk side hurtigst muligt som det allermindeste fik en forpligtende udtalelsesret, også når det drejer sig om opholdstilladelser. Jeg vil endda mene, at man fra færøsk side med rimelige

fornuftige argumenter burde få dette sagsområde overdraget til Færøerne meget hurtigt.

Integrationspolitikken i et lille afsidesliggende samfund behøver ikke at være identisk med integrationspolitikken i et efter vores forhold stort samfund, der er hele Verdens nabo.

Trupulleikarnir á Réunion

Som en sag med modsat fortegn til den, jeg lige har nævnt, vil jeg gerne takke det danske udenrigsministerium for dets indsats for at få udleveret pas til de to tilbageholdne færøske fiskere, der blev tilbageholdt på den franske ø Réunion. Begge er nu vendt hjem til Færøerne, den ene efter syv måneders tilbageholdelse. Det er meget chokerende, at et fremstående land indenfor EU kan stå som eksponent for syv måneders frihedsberøvelse. Tak til udenrigsministeriet for dets indsats i disse to sager.

Danska fyribúgvingin í Føroyum

Den danske søinspektion har nu gennem en lang årække varetaget inspektionen i de færøske farvande. I den forbindelse har der nu også i mange år været et beredskab, hvor den helikopter, der har været tilknyttet inspektionsskibet, har udført en uvurderlig indsats. Dette har specielt gjort sig gældende i forbindelse med transport af patienter fra områderne uden for Torshavn og fra fiskesibe i færøske farvand. En tjeneste, der er blevet udført pligtgyldende og uden de mange ord, men som mange på Færøerne og specielt færøske fiskere har været utroligt glade for.

Her i sommer var der planer om, at man ville ind-

stille helikopterflyvningen ved Færøerne p.g.a. rekrutteringsproblemer med kvalificerede piloter.

Dette udløste så, at såvel landsstyret som andre, der sad med muligheden for politisk indflydelse, gik i gang med at få denne afgørelse omstøbt. Det blev den, og jeg vil gerne kvittere til både statsministeren og forsvarsministeren for denne afgørelse.

Danska sjóverjutyrlan

Ein føroysk rættarskipan

Jeg har nævnt det før, men vil gerne gentage det. På Færøerne er retsforholdene danske. D.v.s. anklagemyndighed, domstol og politi er danske anliggender.

Når vi taler om et færøsk ønske om suverænitet, så må det også betyde, at vores samfund er i stand til at varetage de funktioner, som kendetegner ethvert moderne demokrati med en lovgivende, en udøvende og en dømmende magt.

Derfor ville det for mig at se være et perspektiv i, at man allerede nu gik i gang med forberedelserne til en overdragelse af hele retssystemet til de færøske myndigheder. Men det kræver en stor lovforberedende, politisk og administrativ indsats. Derfor kunne der være fornuft i, at man fik nedsat en retskommission til at gå i gang med disse forberedelserne, således at vi fik et færøsk retssystem inden for en rimelig kort tid, mens vi fortsat kan samarbejde om højesteret.